

1. **אברבנאל פרשת בלק**
- A. השאלה הי' באמרו ותרא האתון את מלאך י"י כי איך יתכן שהאתון תראה בעינייה את מלאך י"י הרוחני כי הנה בלעם איש ונביא לא ראה אותו ואיך תראהו האתון וכבר כתב המורה בפמ"ב ח"ב שהמלאכים אינם מושגי' אלא במראה הנבואה:
- B. השאלה הי"א אם היתה ראית מלאך י"י בדרך פלא כמו שהיא דבורה גם כן בפלא מה היה תכלית הפלא ההוא ותועלתו כי הנה הקדוש ברוך הוא לא יחדש מופת אלא על צד ההכרח ולא מצינו בזה תכלית אחר אלא שדבר המלאך אל בלעם וזה כבר היה אפשר שיאמר לו מבלי שתראה האתון את המלאך ולא שתדבר כלל:
- C. השאלה הי"ב למה זה כמו שבענין הדבורים נאמר ויפתח י"י את פי האתון לא נאמר כן בראיה ויגל י"י את עיני האתון ויותר קשה מזה שבראות בלעם נאמר ויגל י"י את עיני בלעם ולא נאמר ככה באתון שגלה השם עיניה לראות המלאך:
- D. השאלה הי"ג בשאלת המלאך לבלעם על מה הכית את אתונך כי הנה תשובתו היתה מבוארת בעבור שנטת' מן הדרך ותלחץ רגלו אל הקיר ותרבץ תחתיו. והיה לו למלאך לשאלו על מה יצאת לקלל את ישראל לא שיוציאהו על הכאת האתון שהיה בדין ומה מוטל ענין האתון על המלאך לתבוע עלבונה:
- E. השאלה הי"ד באמרו הנה אנכי יצאתי לשטן כי ירט הדרך לנגדי כי למה יצא לשטן והלא ברשות גבוה הלך ואם היה המלאך מדבר עם בלעם למה אמר כי ירט בלשון נסתר והיה לו לומר כי ירסת הדרך לנגדי שהעוה בלעם הדרך:
- F. השאלה ה"ט באמרו אולי נטתה מפני כי עתה גם אותך הרגתי וגו' כי היה לו לומר לולי נטתה מפני. ועוד שאיך תלה ההריגה והחיות בנטיית הדרך כי הנה אם היה בלעם על הליכתו חייב מיתה אף שתטה האתון אשר הוא רוכב עליה מן הדרך לא יהיה פטור. ואם לא היה בן מות איך אמר גם אותך הרגתי למה יומת מה עשה:
- G. השאלה ה"ז בתשובת בלעם חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך כי היה לו להתנצל על הכאת האתון שטען לו המלאך ועל הליכתו שהלך ברשות השם ודברו ולא היה החטא בשלא ידע כי הוא נצב לקראתו כי אף שידע שנצב שם מאחר שהשם אמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם ומה החטא שחטא בהליכה:
- H. השאלה הי"ז איך לא ראו את המלאך שרי מואב שהיו הולכים עם בלעם וגם שני נעריו שהיו עמו אם נראה המלאך בלבוש גשמי כדמות אדם כדברי חכמי הקבלה היה ראוי שכלם יראו אותו ואם נראה במראה הנבואה איך הגיעה האתון להשגה זו:
- I. השאלה הי"ח למה זה נטתה האתון שלשה פעמים והכה אותה בלעם שלשה פעמים לא פחות ולא יותר מזה המספר כל כ"י/בלתי אפשר הוא שלא יהיה זה לסבה ורמז ראוי ונכון כפי הענין:
- J. השאלה הי"ט על מה יצא מלאך י"י לבלעם בדרך כי הנה הוא לא אמר לו אלא דוגמת מה שאמר לו יתברך כי הוא אמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה והמלאך כזה בעצמו אמר לו לך עם האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר והיתה אם כן ביאתו לבטלה:

2. **ספר מורה הנבוכים חלק ב פרק מב**
וכן ענין בלעם כלו בדרך ודברי האתון הכל במראה הנבואה

3. **אבן כספי הקדמה כח**
לכן השם לרוב אהבתו לישראל מנע בלעם מלקלל ישראל וגילה לו בחלומות מה שגלה לו

4. Rabbi Elchanan Samet <http://www.etzion.org.il/en/significance-story-bilams-donkey> THE LITERARY FORM OF 'THREE AND FOUR'

The shared quality that is most apparent and recognizable to the reader between the story of the donkey to the story of Bilam's blessings is that both are constructed according the same literary form called 'three and four.'

Professor Yair Zakovitch, in his Hebrew book "On Three... and on Four" (1979), collected and analyzed most of the sources in the Bible where this model appears, and this is what he writes in the introduction to his work:

"The subject of this composition is the literary model three-four in the Bible, meaning literary units built in four layers. The first three repeat one another and there is not, usually, a monumental change from verse to verse, and only in the fourth unit begins the severe change, this change which the central and climactic part of the literary unit."

In part I.B of our parasha, God's angel blocks Bilam's path three times, and all three times the donkey recognizes his presence and responds by turning off the road. All three times Bilam does not recognize the angel of God and only at the climax of the unit, the fourth encounter, does God open Bilam's eyes and allow him to see the angel and converse with him....

Only after the donkey deviates from the path three times is Bilam ready to understand that this is not coincidental. Therefore, only after three repetitions does the angel of God reveal himself to Bilam, and the reason for the donkey's behavior becomes apparent.

Similarly, only after Bilam blesses Israel three times are he and Balak ready to recognize that this is not coincidental. They realize that God wishes to prevent Israel from being cursed and to bestow upon them a blessing. Therefore, after the third blessing, Balak has no more desire for Bilam's services (24:11): "I called thee to curse my enemies, and behold, thou hast altogether blessed them these three times. Therefore, now flee to thy place." Thus, when Bilam prophesies for the fourth time, this time without an invitation on the part of Balak, it is completely apparent that Israel finds favor in God's eyes, not only now, but in the distant future as well (24:17): "I see it, but not now, I behold it, but it is not near..."

Here revealed before us is a broad connection between the story of the donkey and the story of the blessings that Bilam bestowed upon Israel, but there is also more to explore.

THE MEANING OF THE PARALLEL

The beast of burden (or the donkey) is the accepted means of transportation in the Bible. The relationship between the rider and the animal typifies the relationship between the master and his obedient and submissive servant, who serves loyally as a means for achieving his master's goals. As the donkey says to Bilam [22:30], "Am I not thy donkey, upon which thou hast ridden all thy life to this day? Was I ever wont to do so to thee?" Bilam, acknowledges her words, answers, "No."

Balak expects Bilam to serve loyally as a means to curse Israel. But something unexpected happens both in the relationship between Bilam and his donkey and between Balak and Bilam. The faithful "servant" deviates from the will of the "master" three times, angering the master more and more. The reason for the deviation in both places is similar: God will causes the servant to act against both his wishes and the wishes of the master. However, the angel of God or God's word are revealed only to the "servant" and not to his master, and therefore the master mistakenly pins the deviation on his faithful servant, not recognizing that this "sin" is being forced upon him.

The truth is that the servant does not totally understand the occurrence that is happening by his hand. The donkey tries to bypass the angel time after time. Similarly, Bilam does not understand the full significance of God's word which is placed in his mouth and therefore he tries over and over to bypass it and to fulfill Balak's desire and curse Israel.

Let us now compare the reaction of Bilam to the donkey's third deviation, to Balak's reaction to Bilam's third parable:

22:28: And Bilam's anger burned, and he struck the donkey with a staff.

24:10: And Balak's anger was kindled against Bilam, and he smote his hands together.

If a staff had been in Balak's hands, he certainly would have wanted to hit Bilam. The smiting together of his hands is clearly an expression of his desire to hit, and therefore Balak says to Bilam in the continuation [24:11]: "Therefore now FLEE to thy place."

The parallel that exists between the story of the donkey and the story of Bilam's blessings leads us to the following conclusion. The incident of the donkey represents a kind of "simulation" (unbeknownst to its participants) for what is going to happen in the near future. The donkey and its master foreshadow the roles that Bilam and Balak respectively are soon to play. And only the angel of God appears in this story and subsequently in a similar role: the word of God placed in the mouth of Bilam. However, what is the purpose of this "simulation game" and for whom is it intended?

THE MEANING OF THE TALE OF THE DONKEY

...Informing Bilam from the beginning about what was going to happen would have prevented any misunderstandings. However, this was not possible, since Bilam would have refused to participate in this program. The solution was this "game of simulation" with the donkey. When Bilam blesses Israel "three times" in opposition to his desire to serve Balak faithfully, and when Balak becomes angry and frustrated, Bilam remembers that this scenario is indeed familiar to him from the events with his donkey on the way here. Then it becomes clear that everything was pre-destined and was planned so that he would bless Israel three times. When God granted him permission to go on his way, it had always been with this final plan in mind....

A hidden message is used when there is a need to prophesy the future, but in such a way that when the message is relayed it is not understood by those who give it. Knowing the future may paralyze the person and prevent him from acting; but in hindsight, the message will be understood. The incident with the donkey teaches Bilam and us that all the events of the parasha were planned out by God from the beginning.

5. Chart from R. Meir Spiegelman

מגמת בלעם	סיפור האתון	בלעם (לפני הברכה)	בלק (לאחר הברכה)	בלעם (לאחר הברכה)
1. לקלל בניגוד לצו ה'	"ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה"	"אולי יקרה ה' לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך"	"לקב איבי לקחתיך והנה ברכת ברך"	"הלא את אשר ישים ה' בפי אתו אשמר לדבר"
2. לא לקלל ולא לברך	"ותרא האתון את מלאך ה' ותרבץ תחת בלעם"	"ואנכי אקרה כה.. ויאמר לו בלק מה דבר ה'"	"גם קב לא תקבנו גם ברך לא תברכנו"	"כל אשר ידבר ה' אתו אעשה"
3. לברך ולהוסיף קללה מלבו	"ותלחץ אל הקיר ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר"	"ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וישת אל המדבר פניו"	"לקב איבי קראתיך והנה ברכת ברך זה שלש פעמים"	"לא אוכל לעבר את פי ה' לעשות טובה או רעה מלבי"
4. פעולה עצמאית של בלעם	"ויפתח ה' את פי האתון"	"לכה איעצך את אשר יעשה העם הזה לעמך"		

6. R. Tamir Granot <http://www.etzion.org.il/en/commentary-bilams-prophecies> suggests that there are 3 prophecies. The 3rd is merely interrupted. By the 3rd, Bilaam realizes what is happening and identifies with the blessing. Balak tries to stop him before it turns into a curse of him, which it does.